

De come-back van de Buizerd

Interview met Hanneke Sevink en Harry de Rooij

Voor hun verdienste voor de roofvogelwerkgroep werden Hanneke Sevink en Harry de Rooij in maart op de Algemene Ledenvergadering met een oorkonde in het zonnetje gezet.

Lenny Langerveld

Toen Harry de Rooij een jochie van een jaar of elf was, liep hij achter het Diaconessen Ziekenhuis in Hilversum een oude boswachter tegen het lijf. Die vertelde hem dat er “vroeger, heel vroeger”, precies op de plek waar ze nu stonden, een Buizerd had gebroed. Daar moet Harry nog wel eens aan denken, als hij bij het nest gaat kijken van de Buizerd die momenteel op exact dezelfde plek zit te broeden. De buizerd, in zijn jonge jaren zó zeldzaam, heeft een grote come-back gemaakt in Het Gooi. En zijn eigen inspanningen zullen daar ongetwijfeld een beetje aan meegeholpen hebben....

Grijpstra & De Gier

Hanneke en Harry met Buizerd

Harry de Rooij en Hanneke Sevink opereren als een onafscheidelijke twee-eenheid als het om roofvogels gaat. Een soort Grijpstra & De Gier, maar dan in het bos. De cyclus van nestbouwen, broeden, opvoeden en uitvliegen bepaalt hun jaarplanning. Die begint in het vroege voorjaar.

Hanneke: “Om te weten waar de nesten zitten, moet je dagenlang luisteren, zoeken, kijken, rondstruinen. Langsgaan bij de nesten van vorig jaar, speuren naar nieuwe nesten. We krijgen ook nestindicaties aangereikt van werkgroepleden. Mensen die naar hun werk fietsen en dan doorgeven dat ze een Buizerd of een Torenvalk hebben gezien... Van ieder nest wordt een nestkaart aangemaakt.”

Hanneke: “En als we dan zeker weten dat ze ergens zitten, dan kunnen we gaan klimmen. Om eieren te tellen en te meten. En later om de jongen te meten en te wegen en vleugellengtes te meten. Wij zijn allebei ringer en klimmer, maar dat doen we natuurlijk niet alleen. We worden bijgestaan door een vijftigtal vrijwilligers. Velen van hen inventariseren een bepaald gebied en volgen de broedende roofvogels in dat gebied een heel seizoen lang.” Desalniettemin is het werken met roofvogels geen sociaal gebeuren.”

Hanneke: “Er zijn wel mensen die met z’n tweeën of drieën op pad gaan, maar eigenlijk zie je in je eentje het meest en maak je méér mee. Als je met een groepje op pad bent, loop je met elkaar te kletsen en hup, daar vliegt je vogel het nest af zonder dat je hem hebt gezien. Je houdt niet tegen dat mensen met elkaar gaan praten. Ik ga graag alleen, ja. Ik doorkruis veel gebieden en meestal vind ik de nesten wel.”

Het roofvogelseizoen begint in maart met de Haviken. Meteen erachteraan meldt de Buizerd zich. Daarna de Torenvalken en vervolgens de Sperwers. Ben je zo’n beetje door de Sperwers heen, dan komen de Boomvalken en de Wespendieven. En ondertussen is het zachtjesaan september geworden. In de winter lijkt het ogenschijnlijk rustig, maar dat is een illusie, want dan worden alle gegevens verwerkt, vergunningen aangevraagd, enz., enz.

Avontuur bestaat nog

Anderen boeken een Safari naar Timboektoe of een excursie naar de Nijldelta, maar Harry en

Hanneke vinden het avontuur in de bossen van Het Gooi.

Harry in de boom

Harry: “Je weet nooit van te voren wat je mee gaat maken. Hoeveel jongen zijn er? Zijn alle eieren uitgekomen? Hoe zitten de jongen erbij? En als de jongen naar beneden zijn om door Hanneke te worden geringd, hoef ik me boven niet te vervelen want dan ga ik het nest onderwijl door zitten pluizen. De prooien determineren, de veren bekijken. Dat is al een sport op zich. Over een veer kunnen wij heel veel zeggen. Veren met veel wit erin zijn van een jonge vogel. Als de kleuren bijna in elkaar overlopen heb je te maken met een oude vogel. Aan de breedte en de vorm van de bandages op de veren kun je zien of je te maken hebt met een vogel die je al eerder bent tegengekomen. We herkennen iedere unieke vogel aan de tekening van zijn veren. Ook alle prooiveren worden op naam gebracht. Soms vinden we een veer die we niet meteen herkennen, dan zijn we helemaal van ons ‘apropootje’ gebracht en duiken we thuis meteen de vogelboeken in.”

Onderzoek is essentie

Het avontuurlijke is een aangename bijkomstigheid, maar de essentie is uiteraard het onderzoek, het verzamelen van data en boven tafel krijgen van de feiten.

Hanneke: “We willen weten hoe het allemaal in elkaar steekt, wat er zich afspeelt. Wat zijn de relaties? Wat is oorzaak en gevolg? Wat is de impact van de klimaatveranderingen? Wat is de conditie van de vogels? Ik zie hier thuis vaak een Sperwer overkomen, maar dat zegt niets over hoe het eigenlijk met de Sperwer gaat, als populatie. En die is gigantisch achteruit gegaan. Hoe dat komt? Sperwers worden heel gemakkelijk door Haviken opgegeten. Als we gaan klimmen, treffen we meer dan eens lege nesten aan; alle jongen

weg. Het voedsel in de bossen loopt terug en daarom zijn ze op de bebouwde kommen aangewezen. Maar daar is het gevaarlijk voor ze. En tot slot worden de percelen waar ze van houden – dichte percelen met bomen op ongeveer drie meter afstand van elkaar – veelvuldig gekapt.”

“De Buizerd doet het op zich goed, het is de meest voorkomende roofvogel hier. Vroeger had ie vaak drie of vier jongen, maar dat zie je bijna niet meer. De Havik gaat goed, de Sperwer slecht, de Torenvalk is al jarenlang enorm aan het teruggelopen. Er zijn steeds minder muizen in die polders. Boomvalken gaan achteruit, Wespendieven gaan achteruit.”

Harry: “Ik hoop binnenkort weer eens een Slechtvalk te zien.”

Hanneke: “Ja, dat zou leuk zijn”.

Harry: “Landelijk zijn er ongeveer 36 broedparen geweest, de afgelopen jaren, maar in Het Gooi komt de Slechtvalk als broedvogel nog niet voor. We hebben wel kasten opgehangen. Dat hoort ook bij het werk van de roofvogelwerkgroep: broedgelegenheid creëren. Buizerds of Haviken maken soms nesten die niet al te stevig in de boom zitten - laat ik het vriendelijk uitdrukken - en in een flinke storm dondert er altijd wel een naar beneden. Het is heel mooi als je een nest kan redden dat op zijn kant ligt.”

Hanneke: “Soms liggen de jonkies op de grond.”

Harry: “Van ijzerdraad, takjes en alles wat voor handen is bouwen we het nest dan weer voor ze op. Liefst hoog in de boom natuurlijk, zodat ze toch veilig zitten. Ik heb wel eens een Havik op vier meter hoogte weer terug gezet en die is later gewoon uitgevlogen. Ieder jaar hebben we zo’n vijftien boomvalkennesten. Hanneke kan dat uren en uren volgen... ja, dagen. Zonder dat er wat bijzonders gebeurt.”

Hanneke: “De Boomvalk is wel mijn vogel, ja. En die zitten heel hoog in de bomen, dus je moet echt zorgen dat je een nest hebt wat je goed kunt zien. Vaak zitten ze helemaal tussen het groen van de boomtoppen. Twee jaar geleden had ik een nest waar ik niet goed zicht op had en daar heb ik dagen bij gezeten. Op één middag had ik een afspraak met vrienden, en nét op die middag zijn ze uitgevlogen... Tja, dat gebeurt, dat hoort er gewoon bij, dus.”

Klimmen als boomchirurgen

Het klimmen beheersen Harry en Hanneke allebei. Harry geeft er cursussen in. Iedereen kan het volgens hem leren, mits gezegend met een bepaalde aanleg en een forse dosis moed.

Hanneke in de boom

Je loopt als het ware een boom in. De meeste bomen hebben takken, en daar schuilt 'm dan ook een groot deel van de moeilijkheid. Want hoe passeer je die? Hoogtevrees is niet handig en doorzettingsvermogen is essentieel. Als je eenmaal in de boom bent, ben je op jezelf aangewezen. En ja, je hebt altijd gedoe. Er is altijd wel een tak waar je touw achter blijft haken en probeer jezelf dan maar weer eens los te wrikken.

Hoogtepunten

Ieder jaar zijn er hoogtepunten. Het ringen van Wespddieven en de Boomvalken is zeldzaam en daarom een bijzondere belevenis. En er zijn de reddingsacties die soms een happy ending hebben maar soms ook tragisch verlopen. Een happy ending was er voor de Havik die kortgeleden bij de Kolhornseweg in vliegertouw verstrikt was geraakt. De brandweer kon er niet bij, de scouting niet, en dus belde het Goois Natuurreservaat naar Harry, die eigenlijk op het punt stond om naar een feestje te gaan. Tegen de tijd dat Harry en Hanneke bij de boom arriveerden, was het al donker.

Harry: "Dus toen we hebben we de lichten erop gezet. De Havik hing aan de tweede takkenkrans, helemaal aan het einde van de tak in vliegertouw gewikkeld. Ik heb die tak geborgd, afgezaagd en naar binnengehaald en zo de Havik ook te pakken gekregen. Hij was niet dood. We hebben 'm naar het asiel gebracht, en uiteindelijk heeft ie het gered. Ik weet niet of ie daar weer gaat broeden, dat zou wel leuk zijn."

Harry: "Maar we maken ook wel trieste dingen mee, hoor. Een Havik was vorig jaar in het prikkeldraad terechtgekomen. En dan denk je, welke hals doet er nou prikkeldraad in het bos? Maar ja, het was bij een golfterrein. En een van de leden van de vogelwerkgroep belde ons. Ik er heen gereden, heb 'm bevrijd en meteen meegenomen naar het asiel. Daar hebben ze zijn vleugel nog wel kunnen redden, maar hij was zo kapot, helemaal doodgebloed."

Sommige klussen zijn minder prettig, maar moeten desondanks toch gebeuren.

Hanneke: "Bij Laren was het hek dat om het privébos staat op slot. Er hing een briefje op dat er gekapt werd tot 15 maart. Het was inmiddels 18 maart en ik ben er ingegaan. Een groep bosarbeiders was bezig om de ene na de andere boom om te zagen. Dus ja, dan weet ik dat 't heel vervelend gaat worden, maar ik ben toch gaan bellen en zeuren. 'Werken jullie volgens de gedragscodes van bosbeheer? De broedtijd begint, hoe lang gaan jullie door?' Enzovoort, enzovoort. Heel vervelend, maar het moet wél gebeuren."

En verder....

Zitten ze in het bestuur van De Werkgroep Roofvogels Nederland, moeten ze bij tientallen verschillende beheerders toestemming vragen en vergunningen regelen om het land te mogen betreden en van de paden af te mogen om nesten te zoeken, moeten de contacten met de boeren onderhouden worden en willen ze graag de werkgroepleden - die ze héél erg hard nodig hebben - als groep een beetje bij elkaar houden. Met een borrel of een maaltijd. "De groep is leuk, en dat is niet onze kwaliteit", aldus Hanneke. "Mensen maken er zelf wat van. De inzet van mensen verschilt van persoon tot persoon, maar dat geeft niet. Iedereen doet wat ie kan doen. We danken altijd veel aan Daan Buitenhuis; die ringt ontzettend veel, en aan Fons Langenkamp, die heel veel klimt. Er zijn werkgroepleden die tijdens de topdruke dagen vrije dagen nemen om te kunnen ringen." Veel contact kan tegenwoordig per mail lopen, dat scheelt weer.

Heeft het allemaal zin?

Hanneke: "Ik ben trots op het onderzoek dat we doen. We bouwen nu al tien jaar lang kennis en ervaring op die uniek zijn in Nederland. We wéten hoe het gaat met de diverse roofvogelpopulaties."

Harry: "Vroeger wisten wij één Havik te zitten en dan durfde je eigenlijk het bos al niet meer in, bang om het dier te verstoren. Vorig jaar hadden we veertig Havik-broedparen. En als je weet wat we niet allemaal doen met die vogels: ringen, meten, wegen... dat had je vroeger nooit kunnen denken. En nu herhaalt de geschiedenis zich met de Raaf. Die is zo zeldzaam, het is een echte pionier in Het Gooi. Daar gaan we nu weer veel van leren. Hoe ze stil zijn, hoeveel lawaai ze maken, of ze volgend jaar terugkomen..."

(N.B. de maker van de foto's is de redactie niet bekend)